

Eiropas Komisijas aktuālie jautājumi

Inna Šteinbuka, Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā vadītāja
2013.gada 18.aprīlis

Lekcijas struktūra

- EK redzējums par ES nākotni
- Eiropa 2020 stratēģija, Ekonomikas pārvaldība un Eiropas Semestris
- ES budžets 2014-2020
- EK ieteikumi Latvijai

Barrozu runa

TICAMĪBA

UZTICĒŠANĀS

"Ja Eiropas politikas veidotāji neievēro noteikumus un lēmumus, ko pieņēmuši viņi paši, kā gan iespējams pārlicināt citus par apņēmību kopīgi atrisināt šo krīzi?"

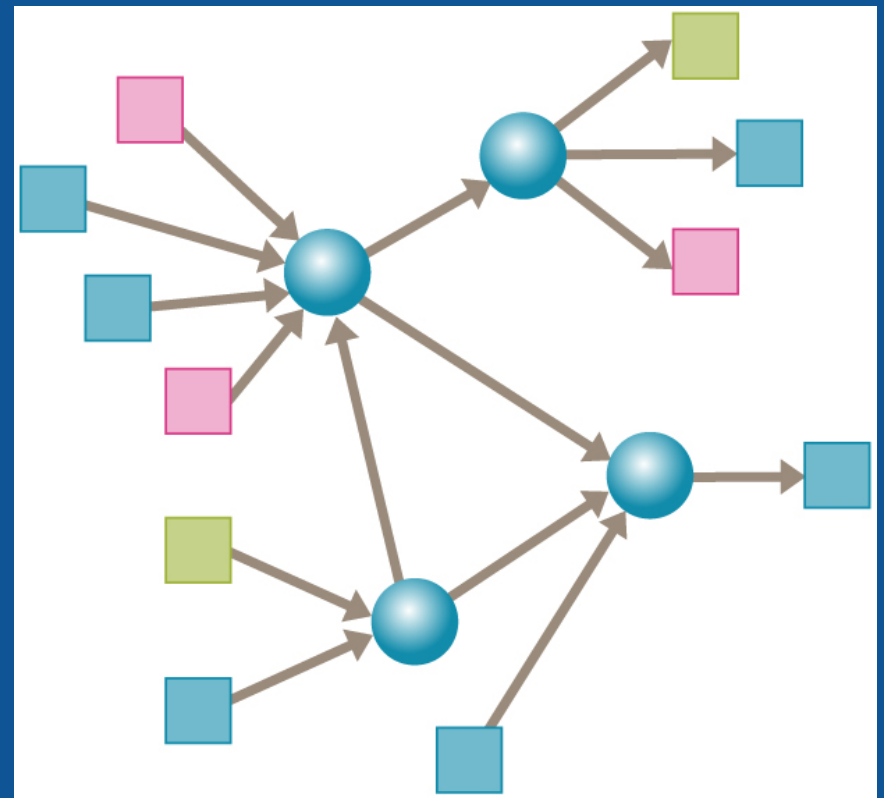

European
Commission

Eiropas Komisijas priekšsēdētāja Žozē Manuela Barrozu runa par situāciju Savienībā – 2012. gads

Ciešākai savienībai ir nepieciešama lielāka:

- Eiropas vienotība
- integrācija
- demokrātija

Barrozu runa – izšķirošs plāns Eiropai

**Ekonomiskā
savienība**

**Politiskā
savienība**

Banku savienība

**Fiskālā
savienība**

**Federālā savienība
Līgumu izmaiņas**

European
Commission

Barrozu runa

**Eiropas darba
tirgus**

Konkurētspēja

**Vienkāršota
nodokļu vide**

**Proaktīva
tirdzniecības
politika**

**Vienotā tirgus akts
II**

**Labāka
nodokļu
koordinācija**

**Ilgtermiņa
izaugsme**

**Augsti mērķi
izglītībā,
pētniecībā,
inovācijās un
zinātnē**

Padziļinātās un patiesās ekonomiskās un monetārās savienības (EMS) plāns

- 28.novembrī EK prezidents Ž.M.Barrozu nāca klajā ar plānu, kas pašreiz tiek apspriests ES valstu vadītāju līmenī
- EMS stingrāka koordinācija un uzraudzība
- Plāns aptver īstermiņa, vidēja termiņa un ilgtermiņa uzdevumus
- Daļu plānotā var īstenot, pamatojoties uz pašreizējiem Līgumiem, tomēr daļai nepieciešamas izmaiņas Līgumos.

Plāns padziļinātas un patiesas ekonomikas un monetārās savienības izveidei

Eiropas debašu sākums

Sekundārie tiesību akti

Līguma izmaiņas

VISĀ PROCESĀ

ĪSTERMIŅĀ

NĀKAMO 18 MĒNEŠULAIKĀ

1. **Eiropas pusgada un sešu tiesību aktu kopuma** pilnīga īstenošana un ātra vienošanās par **divu tiesību aktu kopumu** un tā īstenošana
2. **Banku savienība**: Finanšu regulējums un uzraudzība: ātra vienošanās par **Vienota noteikumu kopuma** un **Vienota uzraudzības mehānisma** priekšlikumiem
3. **Banku savienība**: **Vienots noregulējuma mehānisms**
4. Ātrs lēmums par nākamo **daudzgadu finanšu shēmu**
5. **Būtiskāko reformu iepriekšēja koordinācija** un **Konverģences un konkurētspējas instrumenta (KKI)** izveide
6. **Investīciju** veicināšana **eirozonā** saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes paktu
7. **Eirozonas ārējā pārstāvība**

VIDEJĀTERMIŅĀ

18 mēnešu līdz 5 gadu laikā

1. **Budžeta un ekonomikas integrācijas turpmāka stiprināšana**
2. **Eirozonas pienācīgas fiskālās spējas**, balstoties uz KKI
3. **Parāda dzēšanas fonds**
4. **Eiro parādzīmes**

ILGĀKĀ TERMIŅĀ

Vairāk nekā 5 gadu laikā

1. **Pilnīga banku savienība**
2. **Pilnīga fiskālā un ekonomiskā savienība**

Politiskā savienība: samērīgs progress demokrātiskās leģitimitātes un pārskatatbildības jomā

✓	✓
✓	✓
	✓
	✓
	✓
✓	✓

ES 2020 stratēģija, Ekonomikas pārvaldība, un Eiropas Semestris

Europe 2020: the EU's growth strategy

Strengthened EU economic governance

Macro-economic
& fiscal
surveillance

Regulation of
financial services

Targets and guidance
for structural reforms

Flagships for smart, sustainable and inclusive

Digital
Agenda

Youth
on the Move

Innovation
Union

New
Industrial Policy

New Skills
and new Jobs

Platform against
Poverty

Resource
Efficiency

Modernised EU levers for growth and jobs

Single Market Act II

Trade and
external policies

Structural Funds
and future EU budget

Pieci ES mērķi, kas jāsasniedz līdz 2020. gadam

Nodarbinātība

- jānodarbina 75 % cilvēku vecumā no 20 līdz 64 gadiem

Pētniecība, attīstība un inovācija

- šajā jomā jāiegulda 3 % no ES iekšzemes kopprodukta (gan no publiskā, gan privātā sektora)

Klimata pārmaiņas un enerģētika

- siltumnīcefekta gāzu emisija jāsamazina par 20 % (vai pat 30 %, ja pastāvētu attiecīgi nosacījumi) salīdzinājumā ar 1990. gadu,
- 20 % enerģijas jāiegūst no atjaunojamiem avotiem,
- par 20 % jāuzlabo energoefektivitāte.

Izglītība

- skolu nebeigušo jauniešu īpatsvars jāsamazina zem 10 % robežas,
- vismaz 40 % cilvēku vecumā no 30 līdz 34 gadiem jāiegūst augstākā izglītība.

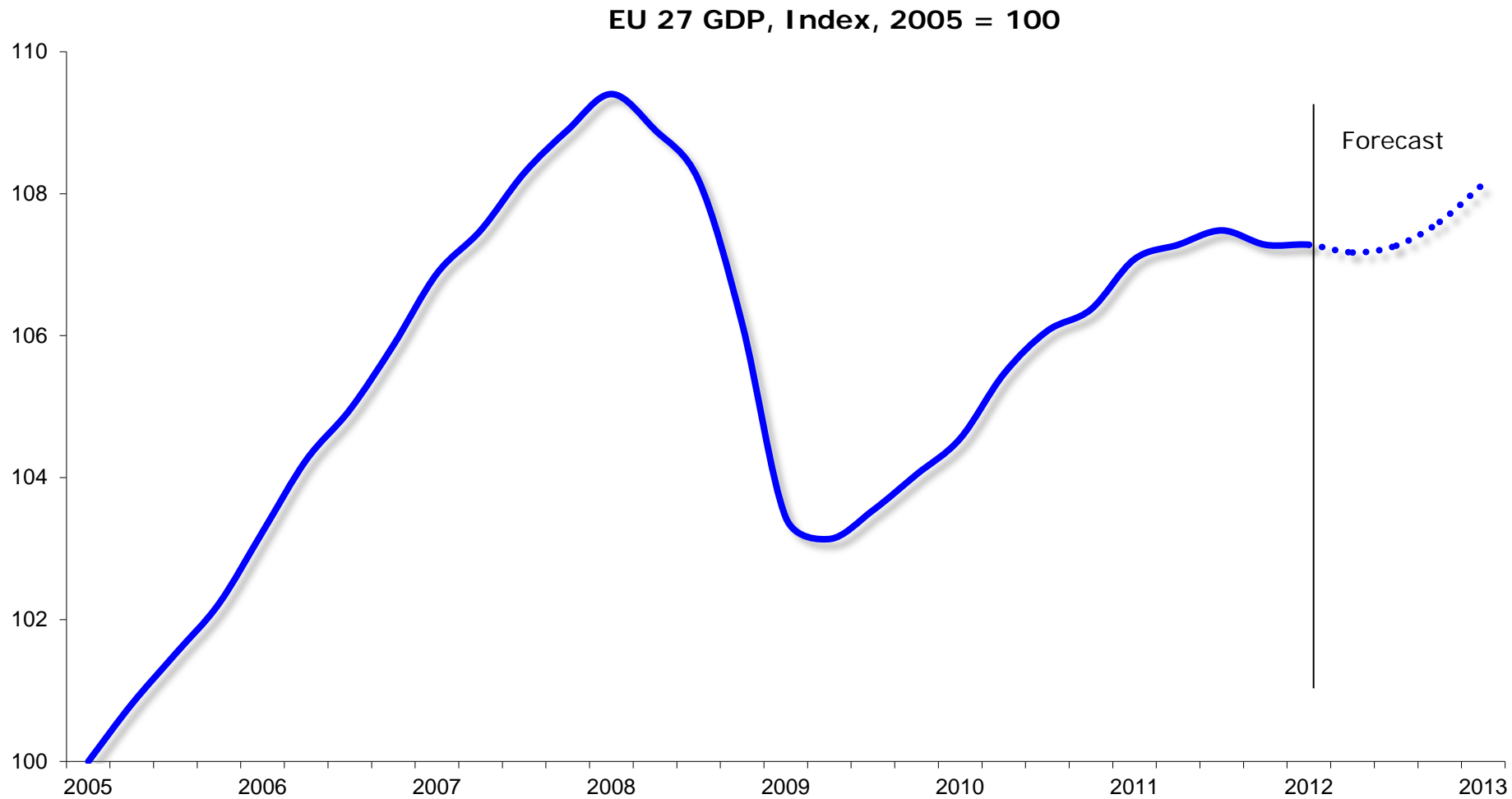
Nabadzība un sociālā atstumtība

- vismaz par 20 miljoniem jāsamazina to cilvēku skaits, kuri dzīvo nabadzībā vai ir sociāli atstumti (vai kuriem draud šāds liktenis).

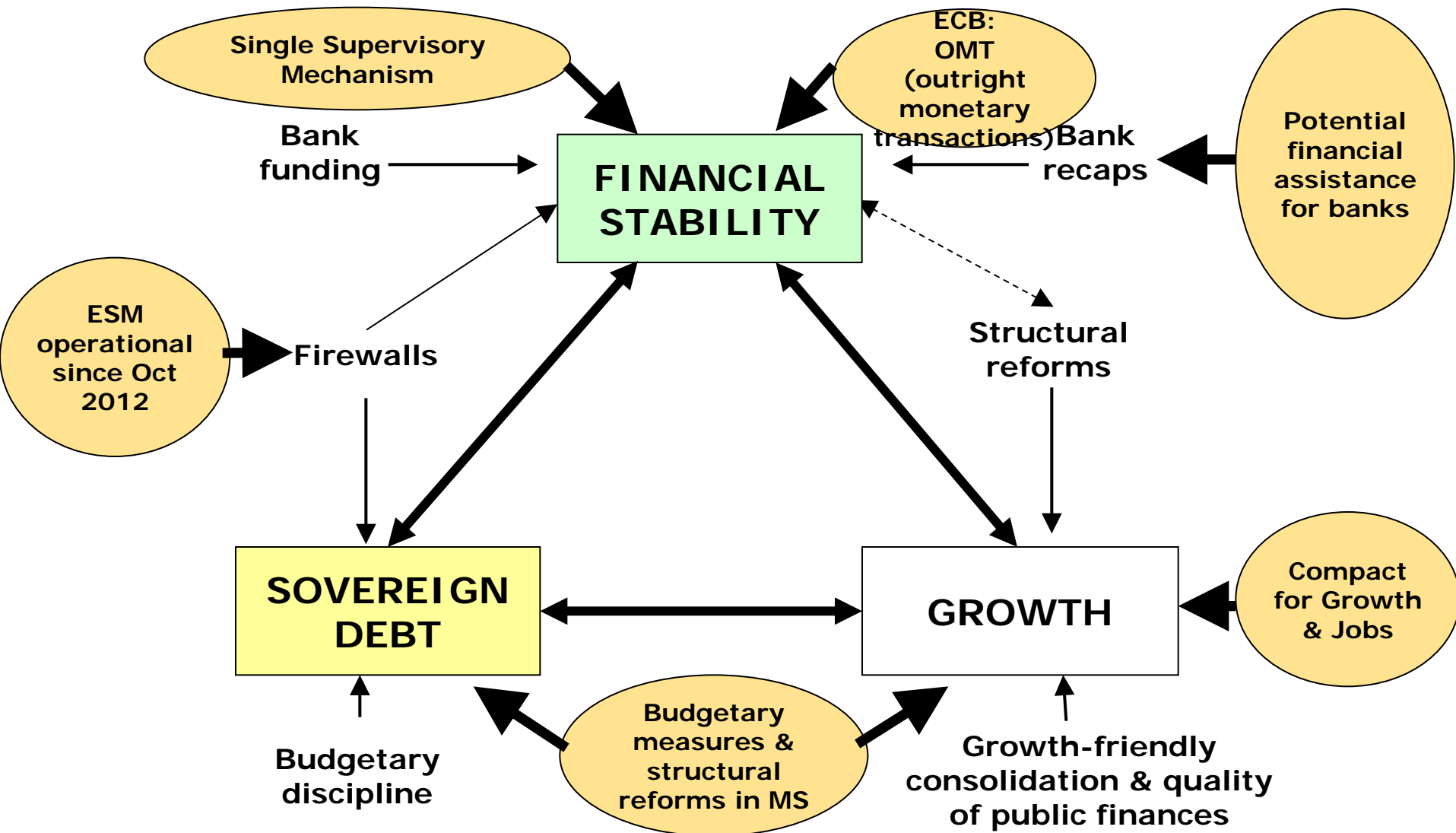
Ekonomikas pārvaldība

- Krīze daudzās Eiropas valstīs norādīja uz fundamentālām problēmām un tendencēm, kuras nav ilgtspējīgas
- Tā arī parādīja, cik ļoti savstarpēji atkarīga ir ES dalībvalstu ekonomika
- Rūpīgāka ekonomiskās stratēģijas saskaņošana visā ES palīdzēs atrisināt šīs problēmas un nākotnē strauji kāpināt izaugsmi un nodarbinātību

Drop in annual economic output not yet recovered

How to break the vicious circle?

Eiropas semestra galvenie posmi

- **Janvārī** Komisija publicē savu gada izaugsmes pētījumu, kurā izvirzītas nākamā gada ES prioritātes attiecībā uz straujas izaugsmes un nodarbinātības kāpuma nodrošināšanu.
- **Martā** ES dalībvalstu un valdību vadītāji, pamatojoties uz gada izaugsmes pētījumu, publicē ES ieteikumus, kas ir jāņem vērā, veidojot valstu stratēģijas.
- **Aprīlī** dalībvalstis iesniedz plānus, kur izklāstīts, kā tiks panākta valsts finanšu stabilitāte (stabilitātes vai konverģences programmas) un kas tiks mainīts un darīts, lai virzītos uz gudru, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi (dalībvalstu reformu programmas).
- **Jūnijā** Komisija novērtē šīs programmas un vajadzības gadījumā sniedz konkrētām valstīm domātus ieteikumus. Šos ieteikumus apspriež Padomē un apstiprina Eiropadomē.
- Visbeidzot jūnija beigās vai **jūlijā** sākumā Padome oficiāli apstiprina šos konkrētām valstīm domātos ieteikumus.

ES budžets 2014-2020

Sliktā Eiropa?

Ko Latvijas iedzīvotāji domā par ES:

- Iestāšanās ES veicināja ekonomikas lejupslīdi Latvijā – 56%
- No Latvijas līdzdalības ES labumu gūst tikai neliela cilvēku grupa – 70,8%
- ES vadībai ir vienalga, kā jūtas Latvijas iedzīvotāji – 74,1%
- Latvija ES ir otrās šķiras valsts – 78,3%
- Es esmu labi informēts par to, kas notiek ES – 32,8%
- *Avots: SKDS aptauja, 2011.gada nogale*

Tiešām sliktā Eiropa?

**Latvijas bilance ES budžetā kopš iestāšanās (saņemtais -
iemaksātais, miljoni eiro)**

2004 +197,7

2005 +263,9

2006 +255,5

2007 +488,8

2008 +407

2009 +501,5

2010 +674,2

2011 +731,3

Kopā + 3,52 miljardi eiro

Struktūrfondi + lauksaimniecība 2007-2013: 5,7 mljrd. eiro

Avots: Ziņojums par 2011.gada ES budžetu. <http://ej.uz/esbudzets2011>

Tiešām sliktā Eiropa?

Miljardi tikai dažiem?

- 70% publiskās infrastruktūras – ceļi, skolas, parki – pēdējos gados būvēti vai atjaunoti par ES naudu;
- Kopš 2005.gada par 48% pieauguši ienākumi no lauksaimniecības;
- Simtlatnieku programma;
- Ārpus fondiem un lauksaimniecības naudas – ES programmas jeb nauda Latvijas zinātnieku projektiem, grāmatu tulkošanai, filmām u.c.

Kā rodas Eiropas nauda?

- Budžetu ierosina Eiropas Komisija, bet pieņem dalībvalstu vadītāji ar Eiropas Parlamenta piekrišanu.
- Budžets vienmēr ir bez deficīta – cik valstis iemaksā, tik arī var tērēt; ja kāds saņem vairāk nekā iemaksājis, tas notiek uz kāda cita rēķina
- Budžets ir neliels – 2011.gadā 140 miljardi eiro jeb 50 reižu mazāk par visu dalībvalstu tēriņiem. Tas ir mazāks nekā, piemēram, Beļģijas vai Austrijas gada budžets
- 2010.gadā ES budžets “vidējam” ES iedzīvotājam maksāja 67 centus dienā;

ES daudzgadu budžets 2014-2020 (2011.gada cenās)

ES budžeta kategorija	2014-20	2007-2013	Salīdzinājums 2014-20 v. 2007-13	
			€ miljardi	%
1. Ilgtspējīga izaugsme	450.763	446.310	+4,5bn	+1,0%
1a. Konkurētspēja	125.614	91.495	+34,1bn	+37,3%
1b. Ekonomiskā, teritoriālā un sociālā kohēzija	325.149	354.815	-29,7bn	-8,4%
2. Dabas resursu saglabāšana un apsaimniekošana	373.179	420.682	-47,5bn	-11,3%
3. Drošība un pilsonība	15.686	12.366	+3,3bn	+26,8%
4. ES – globālo procesu dalībiece	58.704	56.815	+1,9bn	+3,3%
5. Administrācija	61.629	57.082	+4,5bn	+8%
6. Kompensācijas	27	n/a	+0,027bn	n/a
Kopā apropriācija	959.988	994.176	-35,2bn	-3,5%
% no GNI	1,00%	1,12%		
Kopā maksājumu apropriācija	908.400	942.778	-34,4bn	-3,7%
% no GNI	0,95%	1,06%		

Ieteikumi Latvijai 2012.gadā - jomas

Latvijai ieteikumi tiek sniegti septiņās jomās:

- 1) budžets;
- 2) nodokļu sistēma;
- 3) bezdarba mazināšana;
- 4) pabalstu sistēma;
- 5) enerģētika;
- 6) tiesu sistēma;
- 7) izglītība.

Ieteikumi budžeta un nodokļu jomā

- EK iesaka pieņemt Fiskālās disciplīnas likumu un nodrošināt, ka budžets tiek plānots vidējā termiņā.
- Pensiju 2.līmeņa maksājumus no 2013. gada būtu ieteicams atjaunot 6% apjomā no algas (valdība ierosina 4% un līdz 6% pakāpeniski palielināt 2016.gadā).
- Nodokļu jomā valdībai vajadzētu turēties pie stratēģijas, kas paredz samazināt nodokļus darbaspēkam, to kompensējot ar nodokļiem patēriņam, ģīpašumam, dabas un citiem resursiem.

Ieteikumi bezdarbā mazināšanai

- Latvijas bezdarba rādītāji arvien ir starp augstākajiem ES (EUROSTAT: 14.1% 2012-Q3)
- Kā īpašu problēmu krīze izgaismoja jauniešu bezdarbu un viņu prasmju neatbilstību tirgus prasībām.
- Lai gan LV ir centusies veidot īpašus darba tirgus pasākumus šai grupai, tiem ir maza ietekme problēmas apmēra un risināšanai atvēlēto līdzekļu nesamērojamības dēļ
- EK iesaka Latvijai:
 - * koncentrēties uz efektīvāku arodizglītību un prakses vietu radīšanu;
 - * cīnīties pret agru izglītības sistēmas pamešanu;
 - * uzlabot jauniešu un bezdarbnieku atbalsta pasākumus

Ieteikumi sociālā atbalsta jomā

- Pabalstu sistēmai ir maza ietekme uz nabadzības samazināšanu, jo daļa sociālo maksājumu atgriežas vidēju vai augstu ienākumu ģimenēs
- Pabalstu pieejamība ir atkarīga no pašvaldības iespējām, līdz ar to nav vienlīdzīga. Turklāt tā ir slikti caurskatāma
- EK iesaka atbilstoši reformēt sociālo pabalstu sistēmu

Ieteikumi tiesu sistēmai

- Tiesu sistēmas trūkumi negatīvi ietekmē biznesa vidi un palielina uzņēmējdarbības izmaksas
- Civillietu uzkrājums 1. un 2.instancē, kā arī lietu izskatīšanas garums ir satraucošs
- EK iesaka arī uzlabot maksātspējas regulējumu
- EK arī iesaka novērtēt tiesnešu kvalifikāciju maksātspējas un līgumstrīdu izlemšanā

Ieteikumi enerģētikā

- Vēsturisku iemeslu dēļ LV enerģētikas tirgus ir nošķirts no citiem ES tirgiem
- Situāciju pasliktina monopolu diktāts
- EK iesaka turpināt uzlabot energoefektivitāti, atbalstot pasākumus (arī nodokļu jomā), kas virza uz mazāka patēriņa risinājumiem (transports, ēkas, apkure)
- EK arī iesaka veicināt konkurenci un uzlabot pieslēgumus ES enerģētikas tīkliem

Ieteikumi izglītības sistēmai

- Lai gan studentu īpatsvars ir liels, nozīmīgai darbaspēka daļai nav tirgum nepieciešamo prasmju
- Augstskolas starptautiskajos reitingos ir zemās vietās. Inovāciju ziņā Latvijas rezultāti ir starp sliktākajiem ES. Trūkst sistemātiskas un efektīvas inovāciju un pētniecības stratēģijas, un privātā biznesa investīcijas ir mazākās ES
- EK ierosina Latvijai turpināt augstākās izglītības reformas, ieskaitot finansējuma modeļa sasaisti ar kvalitāti un izvairīšanos no budžeta fragmentācijas.
- EK arī mudina izveidot labvēlīgu vidi privātā biznesa ieguldījumiem zinātnē un pētniecībā, ieskaitot nodokļu sistēmu, uzlabotu infrastruktūru un racionālāku pētniecības iestāžu tīklu

Paldies par Jūsu uzmanību!